

Ligestil de gymnasiale uddannelser

Af Birgitte Vedersø, formand i Danske Gymnasier

Kunne det ikke være fantastisk, hvis alle unge i Danmark fik adgang til en bred vifte af ungdomsuddannelser tæt på, hvor de bor? Så det var lysten og nysgerrigheden, der blev afgørende for valget af ungdomsuddannelse og ikke de unges adresse eller vilje til at køre langt med offentlig transport?

Det er det, der er på spil, når politikerne her i efteråret forhandler om nye regler for fordeling af elever på de gymnasiale uddannelser. Sammen skal de finde en model, der både kan sikre, at unge i hele landet har et bredt udvalg af gymnasiale uddannelser at vælge imellem, og at eleverne på deres gymnasium møder en vifte af unge, der afspejler den etniske, økonomiske, sociale og personlige mangfoldighed, der eksisterer i resten af samfundet.

Før sommerferien fremlagde en ekspertgruppe sine anbefalinger, og i tiden op til forhandlingsstart har mange følelser været i spil, og mange stemmer har gjort sig gældende i debatten. Men når politikerne sætter sig til forhandlingsbordet, er der faktisk kun én ting, de bør have fokus på. Og det er, hvordan de sikrer, at så mange unge som muligt får en ungdomsuddannelse. Eller sagt med andre ord: Hvordan skruer man et system sammen, der sikrer, at flest muligt unge kan finde en ungdomsuddannelse i nærområdet, som imødekommer deres interesser og kompetencer.

De almene gymnasier, stx og hf, ligger allerede i dag spredt ud over hele landet, og vores opfordring til politikerne er derfor at se de almene gymnasier som en naturlig del af løsningen. I dag er det dog kun erhvervsskolerne, og ikke de almene gymnasier, der må udbyde de erhvervgymnasiale uddannelser hhx og htx. Hvorimod erhvervsskolerne gerne må udbyde stx. Derfor er der brug for en lovændring, der ligestiller de forskellige ungdomsuddannelsesinstitutioners muligheder for at udbyde gymnasiale uddannelser. På den måde kan vi hjælpes ad med at fylde de sorte uddannelseshuller på Danmarkskortet og sikre, at der er et bredt udbud af forskellige gymnasiale uddannelser tæt på alle unge – uanset hvor i landet de bor.

Vi ønsker at øge samarbejdet om at bevare ungdomsuddannelser lokalt og om at udvide paletten af valgmuligheder for unge, så flest muligt kan finde en ungdomsuddannelse i nærområdet, som passer til dem. Det findes der allerede gode eksempler på i fx Struer og Ribe. Her har byens almene gymnasium overtaget driften af økonomisk trængte lokale erhvervgymnasiale uddannelser for at sikre, at disse uddannelser blev i byen. I Fjerritslev samarbejder det almene gymnasium med den lokale erhvervsskole om at udbyde hhx, og i Frederikssund har det almene gymnasium indgået en aftale med den lokale erhvervsskole om at udbyde htx. Her samarbejder man nu tæt med det lokale erhvervsliv, der leverer spændende cases fra det virkelige liv, som eleverne arbejder med i undervisningen.

Desværre fungerer det kun de steder, hvor der er gode personlige relationer mellem de involverede og gode viljer til at samarbejde. Det fremgår tydeligt af den rapport om institutionsudviklingen på ungdomsuddannelsesområdet, som landede på ministerens bord i foråret.

Derfor er der behov for flere incitamenter til at samarbejde ungdomsuddannelserne imellem, og så er der brug for en stærkere kapacitetsstyring, så store gymnasier – almene såvel som erhvervsrettede – ikke "støvsuger" elever fra oplandskommunerne. Sker det, er der ganske enkelt en risiko for, at lokale uddannelser ikke overlever, og så begrænser vi reelt valgmulighederne for de unge, der bor uden for de

store byer. Det kan få en social slagside, idet socialt og fagligt svagere unge måske slet ikke kommer i gang med en ungdomsuddannelse eller hurtigt falder fra, hvis de skal bruge hele og halve timer på at komme til og fra skole.

På samme måde er det også det store billede og samfundshensynet, der spiller ind, når Danske Gymnasier argumenterer for, at en bedre elevfordeling skal forhindre polarisering. Det handler ikke kun om at løse problemer med ballade og social kontrol på nogle få gymnasier. Det skal vi naturligvis sætte ind over for. Men en bedre elevfordeling handler også om at give en generation af unge en bredere dannelse og et større udsyn ved at lade dem møde andre unge, der ikke ligner dem selv.

Vi ser i disse år en generel tendens til polarisering i samfundet, som forstærkes af et bosætningsmønster, hvor folk flytter til områder med andre, der ligner dem selv. Det giver velhaverghettoer og fattigdomsghettoer. Vi ser det i skolevalget i grundskolen og på ungdomsuddannelserne, og vi ser det i ekkokamrene på sociale medier, hvor folk læser opslag og ser billeder fra andre, der deler deres holdninger og interesser. Det er en sørgelig og fremmedgørende udvikling, som ungdomsuddannelserne kan gøre deres for at bremse ved at sikre, at eleverne møder hinanden på tværs af etniske og socioøkonomiske skel.

Vi foreslår derfor nye elevfordelingsregler, der gør det muligt at bruge ansøgernes standpunktskarakterer i dansk og matematik fra grundskolen til at skabe en mere balanceret elevsammensætning i de områder, hvor det er nødvendigt. Samtidig ser vi et behov for at anvende nogle andre fordelingsregler i udkantsområder, så unge også her kan finde et gymnasium med et fagligt bæredygtigt miljø. Der skal være forskellige værktøjer til at løse forskellige problemstillinger, men begge dele kræver politisk mod og erkendelse af, at det er nødvendigt at fordele eleverne anderledes end i dag, hvis vi skal indfri ambitionen.

Og det er helt afgørende, at alle gymnasiale uddannelser - både stx, hf, hhx og htx – omfattes af de nye regler for elevfordeling og kapacitetsstyring, for ellers risikerer vi at underminere de gode intentioner. Der vil nemlig være unge, som søger taktisk, fordi det for dem betyder mere at gå i skole i en større by, eller at undgå en bestemt institution, end hvilken ungdomsuddannelse de tager. Derfor bliver vi nødt til at lægge små begrænsninger på den enkeltes frie valg – for helhedens skyld.

Vores vision er, at unge i hele landet skal have adgang til et bredt og varieret udbud af ungdomsuddannelser. Vi vil ikke have et uddannelsesmæssigt Danmarkskort med sorte huller, for vi tror på, at flere unge vil få en ungdomsuddannelse, hvis der ligger gode og spændende uddannelser tæt på, hvor de bor.